

Å utvikle vurderings- kompetanse i skolen

1030-1130 Vurderingspraksiser og fagfornyelse i skolen
1145-1230 Hva er vurderingskompetanse?
1230-1330 Lunsj
1330-1430 Pedagogisk loppemarked
1445-1530 Praktiske eksempler på skolebasert utviklingsarbeid

Lise Sandvik
Førsteamanuensis
Institutt for lærerutdanning
NTNU
@lisevika

Nøkkelspørsmål for kurset

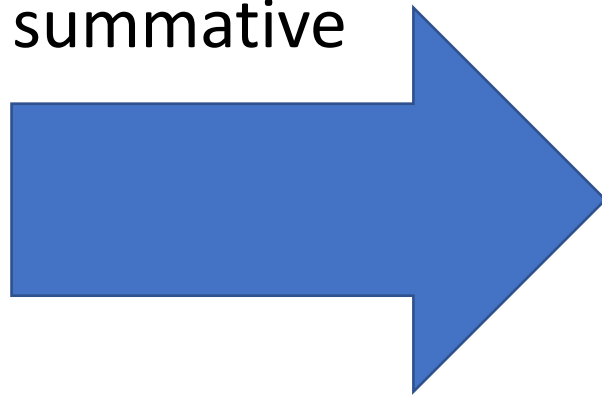
- Hva betyr fagfornyelsen for skolens arbeid med vurdering?
- Hva vil det si å være en lærer med høy vurderingskompetanse?
- Hva er de typiske utfordringene?
- Hvordan kan læreres og lederes vurderingskompetanse utvikles?
- Hvordan kan lærere og ledere bruke skolebasert kompetanseutvikling for å utvikle sin vurderingspraksis?

Hva vet vi om vurdering i skolen?

- Vurdering for læring - skoler og skoleeieres svar på spørsmål om vurderingspraksis (NIFU 2017)
- Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere (NIFU 2017)
- Spørreundersøkelsen og intervjuer i FIVIS, Forskning på individuell vurdering i skolen (Sandvik & Buland, 2014)
- Spørreundersøkelsen og intervjuer i SKUV (Skolebasert kompetanseutvikling i vurdering)
- Studier av bruk av elevresultater for å tilpasse undervisning (Prøitz, & Skedsmo, 2018; Hopfenbeck, Flórez Petour, Tolo 2015)

Hva vet vi om reformarbeid i norsk skole?

- Nasjonale reformer
- Autonomi i
ansvarsstyring/ansvarliggjøring
- VGS: lærere har ansvar for å
sette 80% av karakterene basert
på lokalt konstruerte summative
vurderinger
- Desentraliserte skolestrukturer
- Høy grad av tillit
- Stor grad av lærerautonomi

Skolereformer er vanskelige å
gjennomføre
Kapasiteten til å bruke data
for å støtte læring er lav

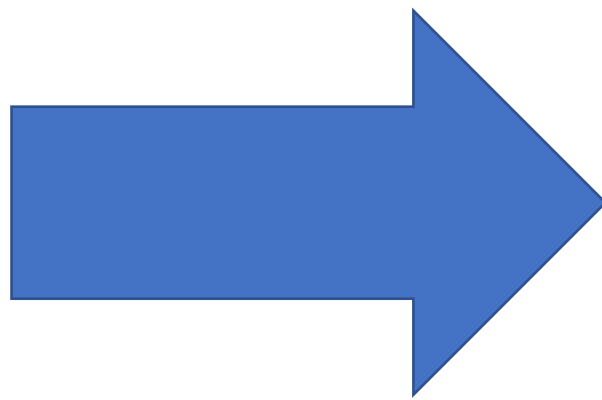
Tabell 3.11: Synes du det er helt klart hvilken kompetanse elevene skal vise til eksamen? Andel av skolelederne som har kryssset av for hvert av svaralternativene, etter skoleslag.

	1-10 skole	Ungdomsskole	Videregående	Alle skoler
	%	%	%	%
Ja, helt klart	54	62	50	56
Nei, noe uklart	43	38	47	43
Nei, ganske uklart	3	0	3	2
N (=100 %)	112	91	78	281

- Dette er sjokkerende tall. Her er det mange elever som får feil karakter, sier professor. Sjekk hvilke fag som skiller seg mest ut.

“Når man først skal måle elevenes kompetanse, bør man måle den kompetansen man er ute etter. For å få dette til, kreves en betydelig justering av dagens eksamenssystem.”

Sten Ludvigsen

Vurderingen bør være
gyldig, relevant og pålitelig
om samfunnet skal ha tillit til
eksamenssystemet

Skoleeiere, skoleledere, lærere, elever, foresatte

Vurdering i skolen.

Utvikling av kompetanse og fellesskap

Sluttrapport fra prosjektet Forskning på individuell
vurdering i skolen (FIVIS)

Lise Vikan Sandvik og Trond Buland (red.)

Trondheim 10. desember 2014

NTNU Program for lærerutdanning
i samarbeid med SINTEF Teknologi og samfunn

Norsk

Engelsk

Matematikk

Kroppsøving

N=790

50 undervisningsobservasjoner

93 intervju

Dokumentanalyser (nasjonal policy og
lokale planer)

To viktige utviklingslinjer

Implisitt

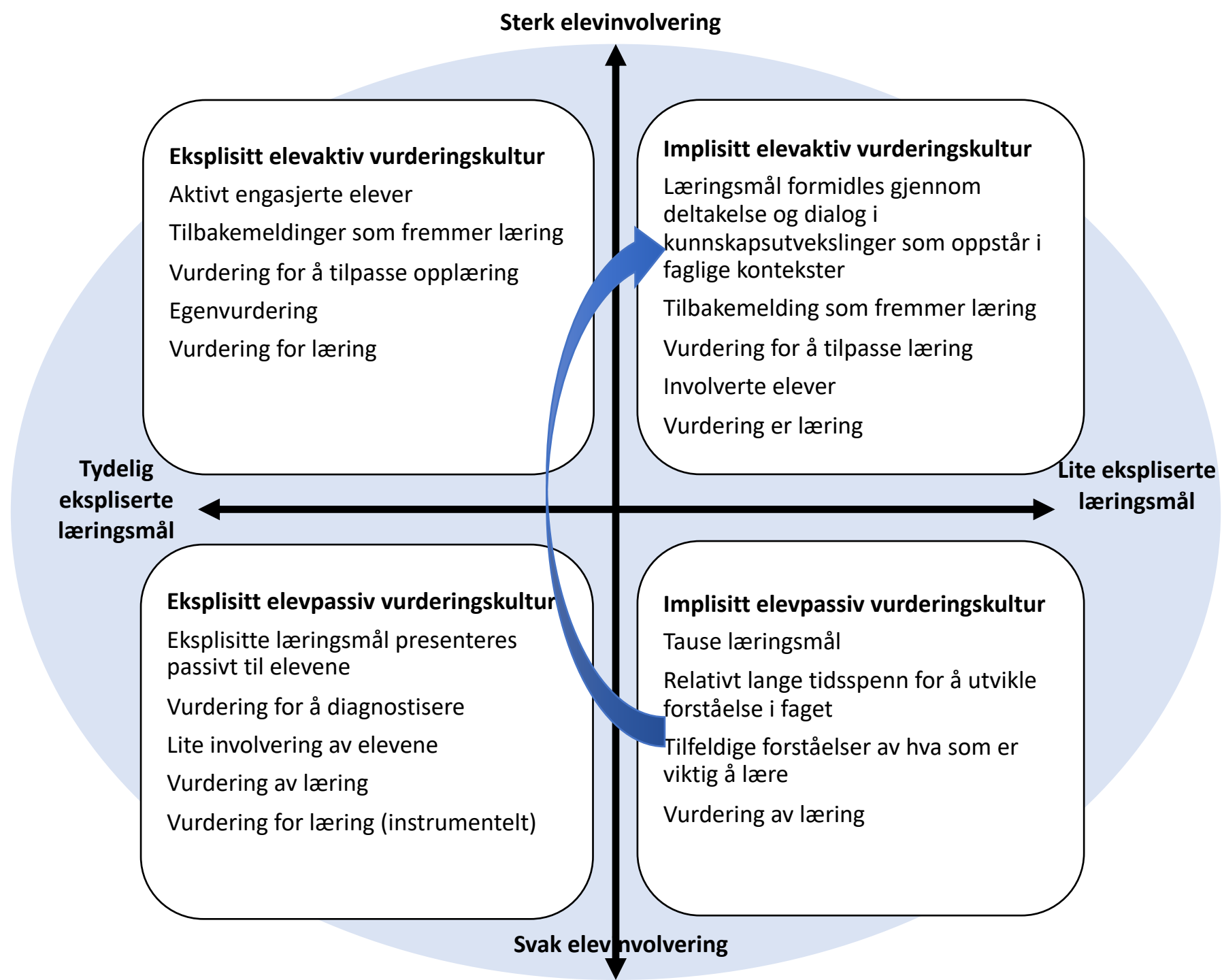

eksplisitt vurderingskultur

passive elever

elevaktiv læring

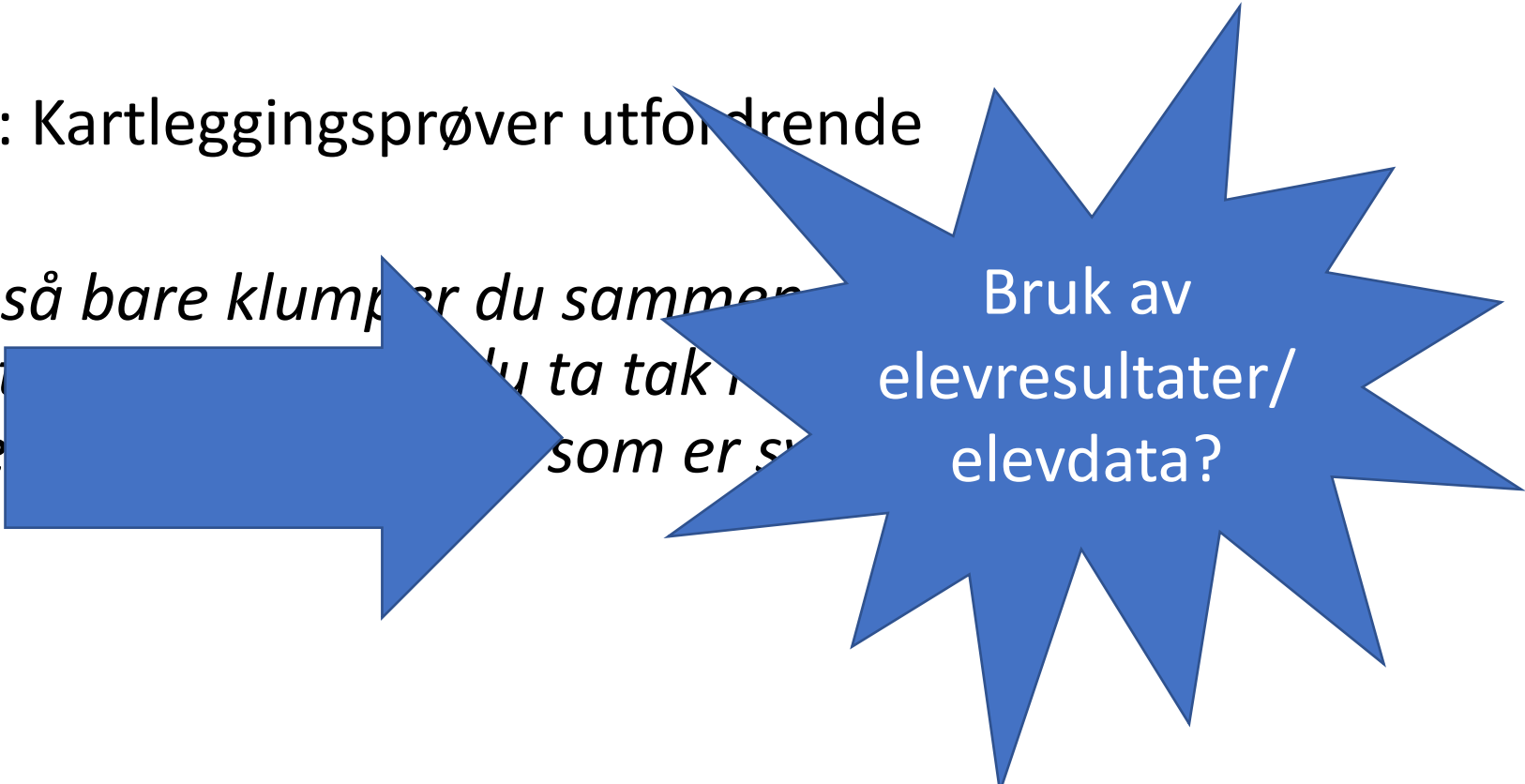
Forskriften og læreplaner

- Bare halvparten rapporterer inngående kjennskap til forskriften
- Lokalt arbeid med læreplaner mest utbredt på barnetrinnet

Vurdering og tilpasset opplæring

- Enighet om at underveisvurdering er viktig
- Lærere i vgs: underveisvurdering styrker *ikke* lærernes muligheter for tilpasset opplæring
- Lærere i barneskolen: Kartleggingsprøver utfordrende

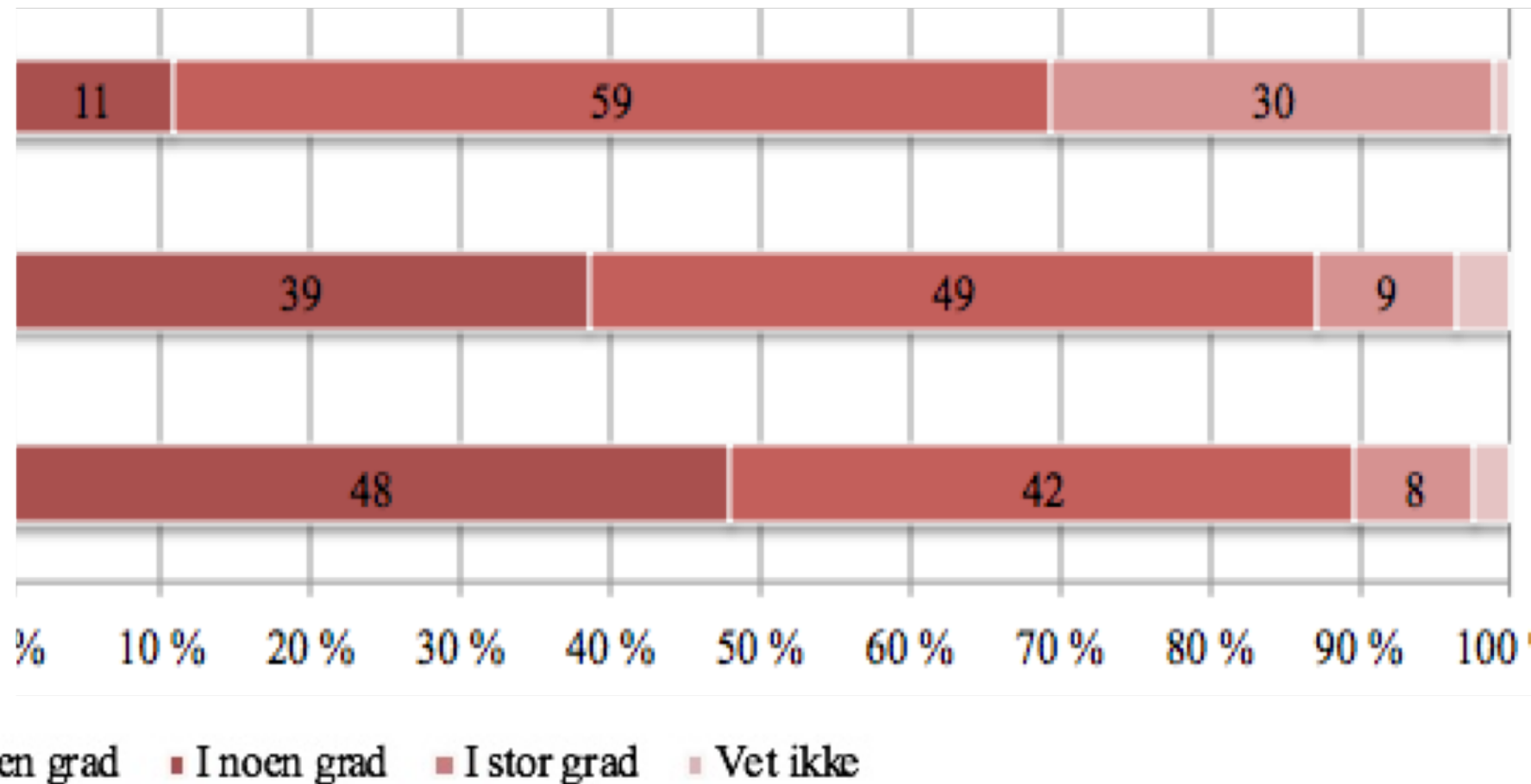
I en kartleggingsprøve så bare klumper du sammen masse. Og hva skal du ta tak i? Du tar slutt ingenting ut av de som er sv...

Bruk av
elevresultater/
elevdata?

Elevmedvirkning

- ... at elevene bidrar i samtale om egen læring og faglige utfordringer
- ... at elevene deltar i arbeidet med å utvikle vurderingskriterier
- ... at elevene deltar i arbeidet med å utvikle mål for læringen i faget

Hovedinntrykk skolenivå

- Skoleledelsen er sentral i etableringen av tolkningsfellesskap – nødvendig for å etablere en god kultur
- Skoler med VfL-deltakelse har mer presis og oppdatert forståelse for sentrale begreper om vurdering
- Disse skolene har ledere som forankrer forståelse på flere nivå
- Svært mange skoler har utfordringer med å etablere kollektiv forståelse for god praksis

Vurdering for læring

Resultater og analyser av skoler og skoleeieres
svar på spørsmål om vurderingspraksis

Even Hellan Larsen
Karin Vaagland
Roger André Federici

Rapport 2017:24

NIFU

Vurdering for læring - skoler og skoleeieres svar på spørsmål om vurderingspraksis (NIFU 2017)

Oppsummert

- Skolelederne i undersøkelsen er helt eller litt uenige i vurdering for læring de siste 6-8 årene har gjort. **Mer læringsorientert vurderingskultur.**
- Rapporten viser at den konkrete utformingen av vurderingspraksiser til en viss grad **overlates til den enkelte lærer.**
- De som nettopp har deltatt i VfL rapporterer om bedre praksiser enn de som deltok for noen år tilbake.
- Fra vgs rapporterer skoleledere fra Oslo og Akershus at Vurdering for læring har ført til utvikling i skolen. **Midt- og Nord-Norge rapporterer om svakere utvikling.**

Er vi ferdige med å samarbeide nå slik at jeg kan gå tilbake og gjøre jobben min?

Skolebasert kompetanseutvikling i vurdering - SKUV

Trøndelag fylkeskommune (TRFK) og NTNU har inngått en avtale om tiltak rettet mot skolebasert kompetanseutvikling i vurdering (SKUV). Avtalen omfatter samtlige videregående skoler i fylket, og går over fire år.

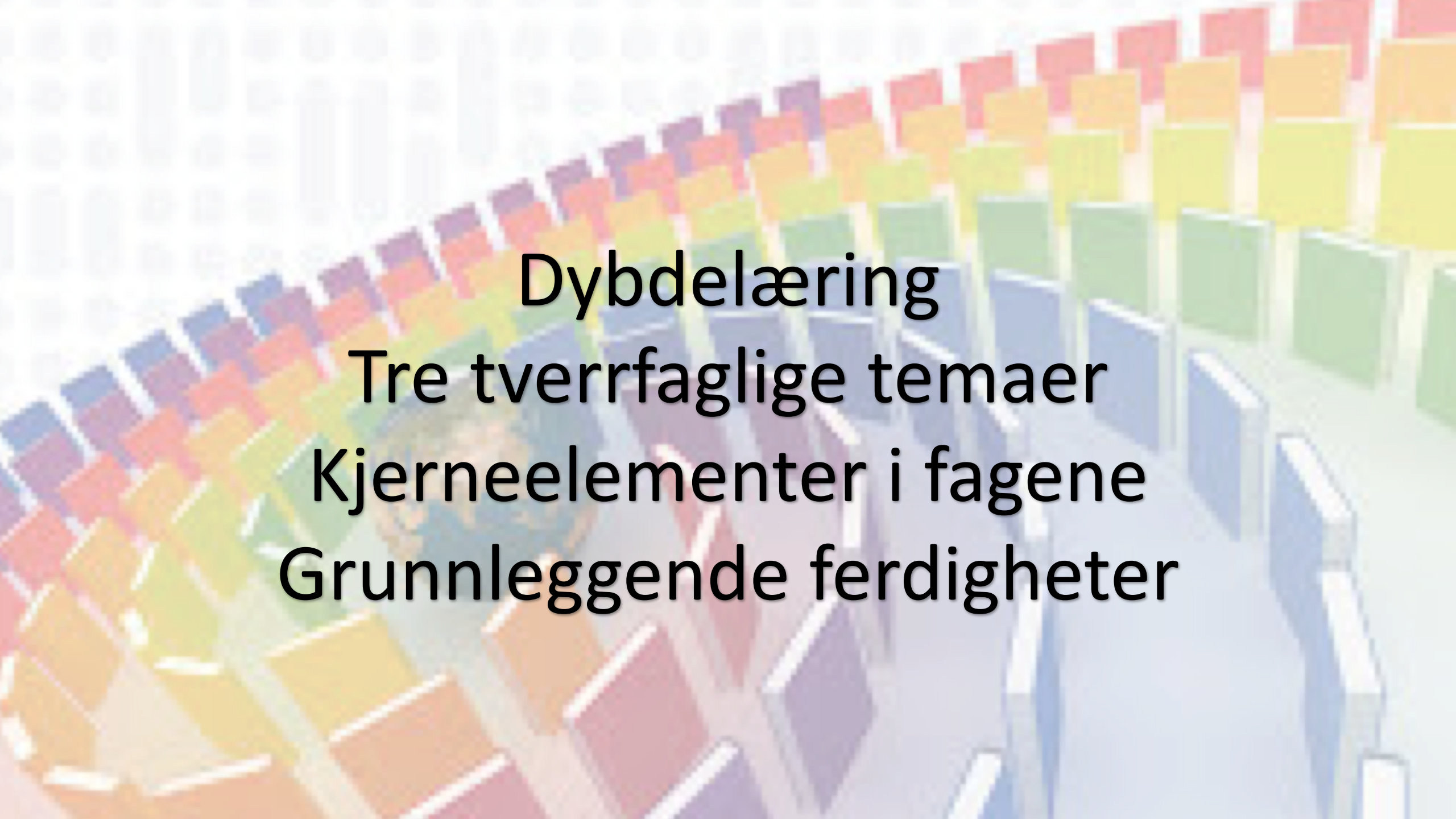
Lavest score og størst standardavvik (N=136)

- Lokale læreplaner og vurdering henger tett sammen
- På vår skole er vurdering tatt inn som en del av de lokale læreplanene
- De lokale læreplanene som jeg benytter har klare og konkrete læringsmål
- På vår skole har vi lokale læreplaner for mitt/mine fag
- Vi observerer hverandres undervisning
- Vi reflekterer over hverandres undervisning

Hva vet vi?

Hvor skal vi?

Hvordan komme dit?

Dybdelæring
Tre tverrfaglige temaer
Kjerneelementer i fagene
Grunnleggende ferdigheter

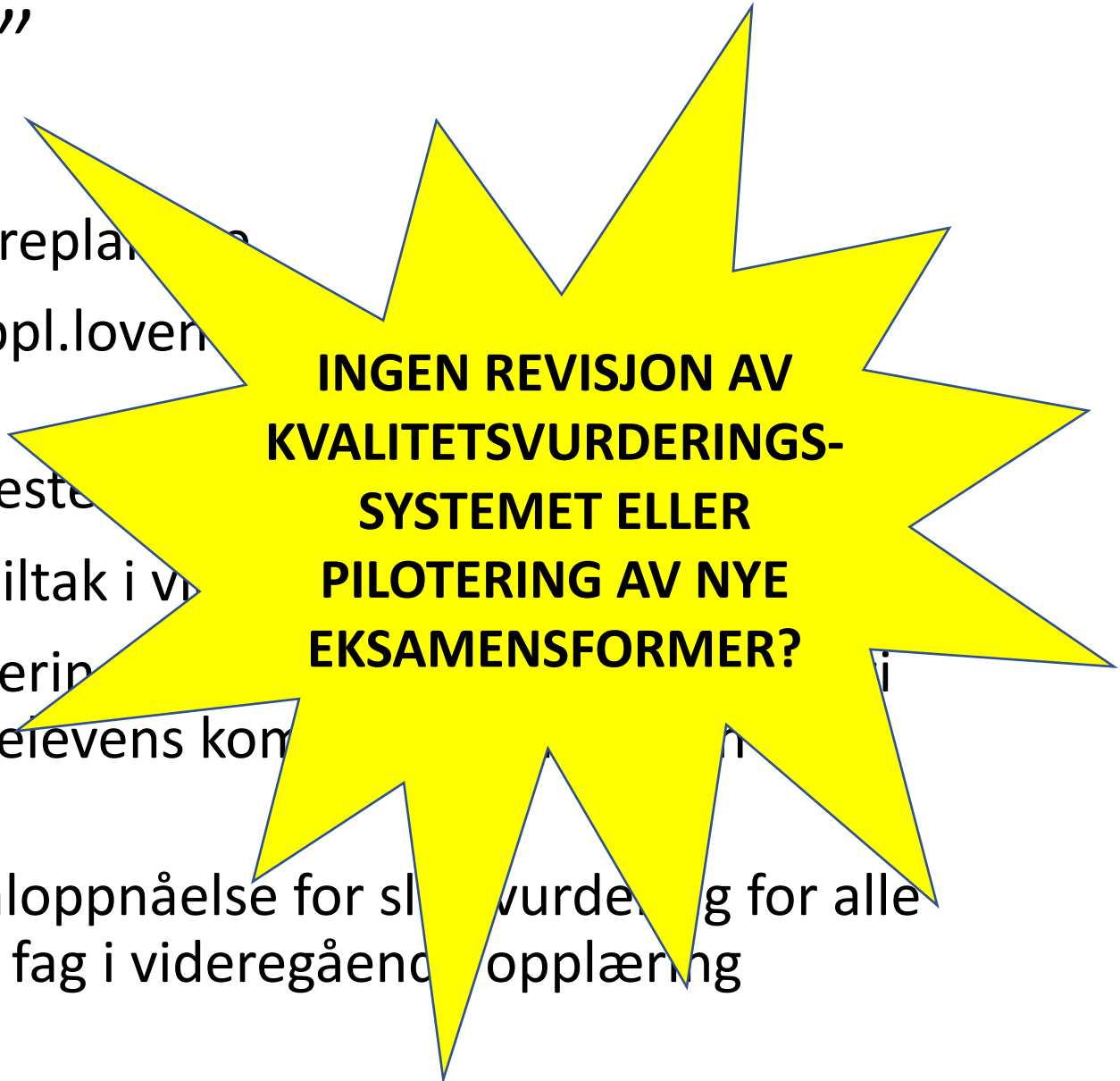
Fagfornyelse og vurdering

«Departementet vil i større grad reindyrke faga og knyte til det fagovergripande berre i den grad det har relevans for enkeltfaga. **Kompetansemåla og dermed også vurderinga vil derfor bli meir fagspesifikk.** Departementet legg til grunn eit smalare vurderingsgrunnlag enn Ludvigsenutvalet. Det er elevane sitt faglege nivå og graden av måloppnåing som skal vurderast, uavhengig av arbeidsinnsats og innstilling til faget.»

«Fag og fornying – sentrale idear og begrep»
Utdanningsdirektoratet

“Tiltak rundt vurdering”

- Fagspesifikk omtale av vurdering i læreplan
- Revidere og forenkle forskriften til oppl.lov om vurdering
- Utprøving av eksamen i praktiske og estetiske fag
- Individvurderingen skal styrkes som tiltak i videregående opplæringsplan
- Gjennomgå hvordan standpunktvurdering kan gi pålitelig og relevant informasjon om elevenes kompetanse (for å bedre til rette for elevenes læring)
- Utvikle veiledende kjennetegn på måloppnåelse for sluttvurdering for alle fag i grunnskolen og gjennomgående fag i videregående opplæringsplan

**INGEN REVISJON AV
KVALITETSVURDERINGS-
SYSTEMET ELLER
PILOTERING AV NYE
EKSAMENSFORMER?**

Jeg skimter noen utfordringer...

- Hvordan skal vi vurdere dybdelæring?
- Skal de tverrfaglige temaene vurderes?
- Hvilke fag skal de høre til når vi vurderer? Blir de bare som de gamle prosjektarbeidene?
- Hva er forskjellen på kjernelementene og grunnleggende ferdigheter? Skal alt vurderes?
- Hvordan skal jeg skaffe nok vurderingsgrunnlag (for å ha ryggen fri?)
- Det er eksamen som styrer undervisningen uansett, så da gjør jeg som jeg alltid har gjort...

Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen

Vurderingen av elevenes faglige kompetanse skal gi et bilde av hva elevene kan, men et sentralt formål med vurderingen er også å fremme læring og utvikling. Kartlegging og observasjon av elevene er virkemidler for å følge opp den enkelte og for utvikling av skolens praksis. Det har imidlertid liten verdi dersom det ikke følges opp med konstruktive tiltak.

Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen

God vurdering, der forventningene er tydelige og eleven deltar og blir hørt underveis i læringsarbeidet, er en nøkkel til å tilpasse undervisningen. Lærerne skal i sin undervisning støtte og veilede elevene til å kunne sette seg mål, velge egnede framgangsmåter og vurdere sin egen utvikling. Skolen må planlegge for en god sammenheng i elevenes læring i de ulike fagene og for at opplæringen oppleves som både overkommelig og tilstrekkelig utfordrende.

Hva vet vi?

Hvor skal vi?

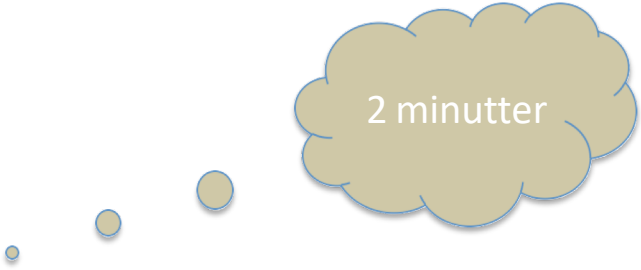
Hvordan komme dit?

Vurdering

Organisasjonslæring

Vurderingskompetanse

2 minutter

Du får en elevbesvarelse av en kollega og blir bedt om å vurdere den. Hvilke spørsmål vil du stille før du begynner å vurdere besvarelsen?

En elevbesvarelse tolkes her vidt, som et produkt som kan vurderes

Styring,
ledelse og
ansvar

Metoder og
praksiser

Gyldighet og
pålitelighet

Formativ og
summativ

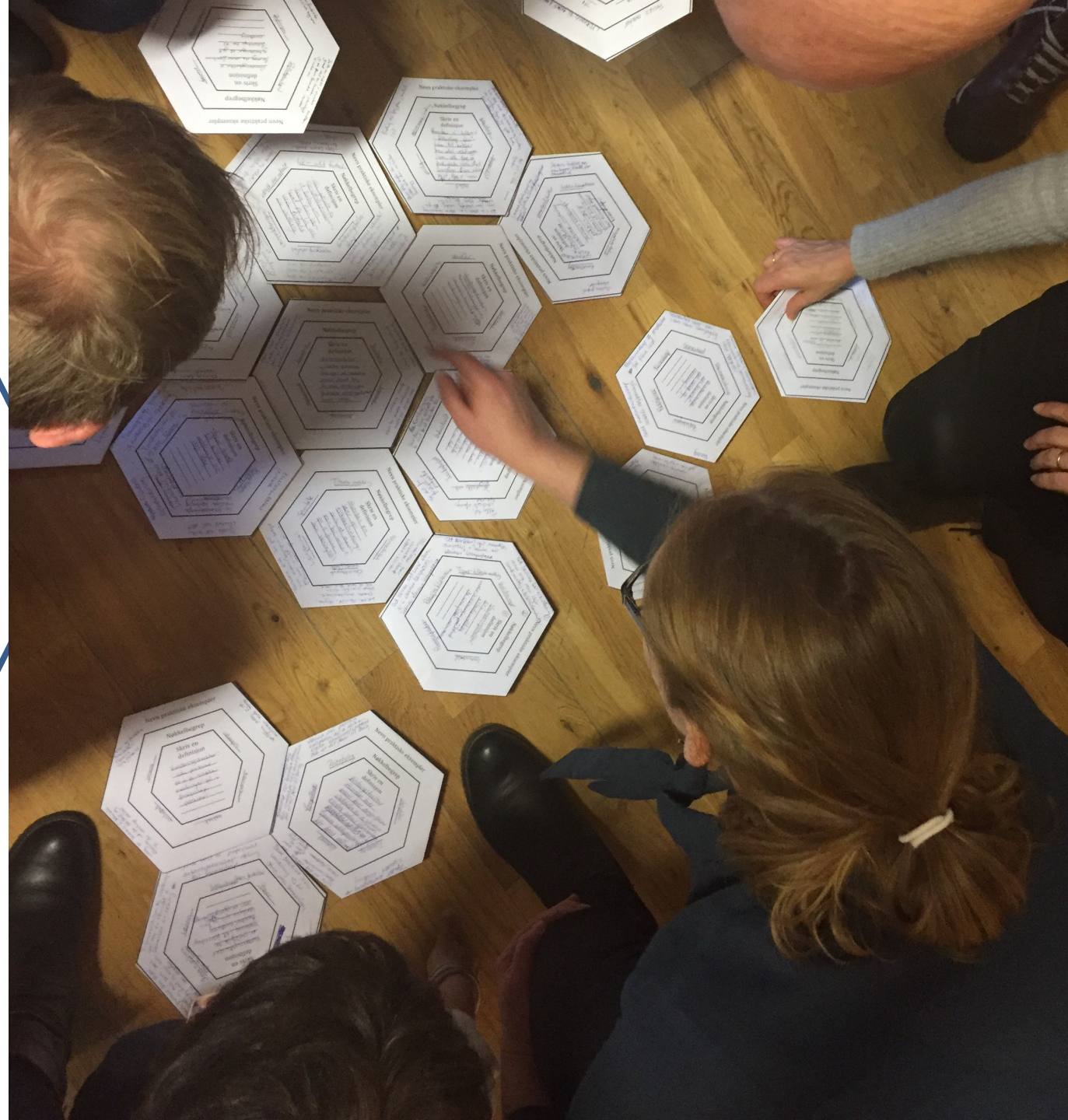
Feedback

Læringsmål og
kriterier

Nevn praktiske eksempler

Nøkkelbegrep

Skriv en
definisjon

Henning Fjørtoft
og Lise Vikan Sandvik (red.)

VURDERINGSKOMPETANSE I SKOLEN

UNIVERSITETSFORLAGET

Ingen mål for timen

Essay skoleskriving - oppgave deles
ut

Ingen kriterier for skrivearbeidet

Grammatikk - passiv

Lytteoppgave

Tydelige mål kommuniseres i timen og på planen

Konstruksjon

Problemløsning og dialog

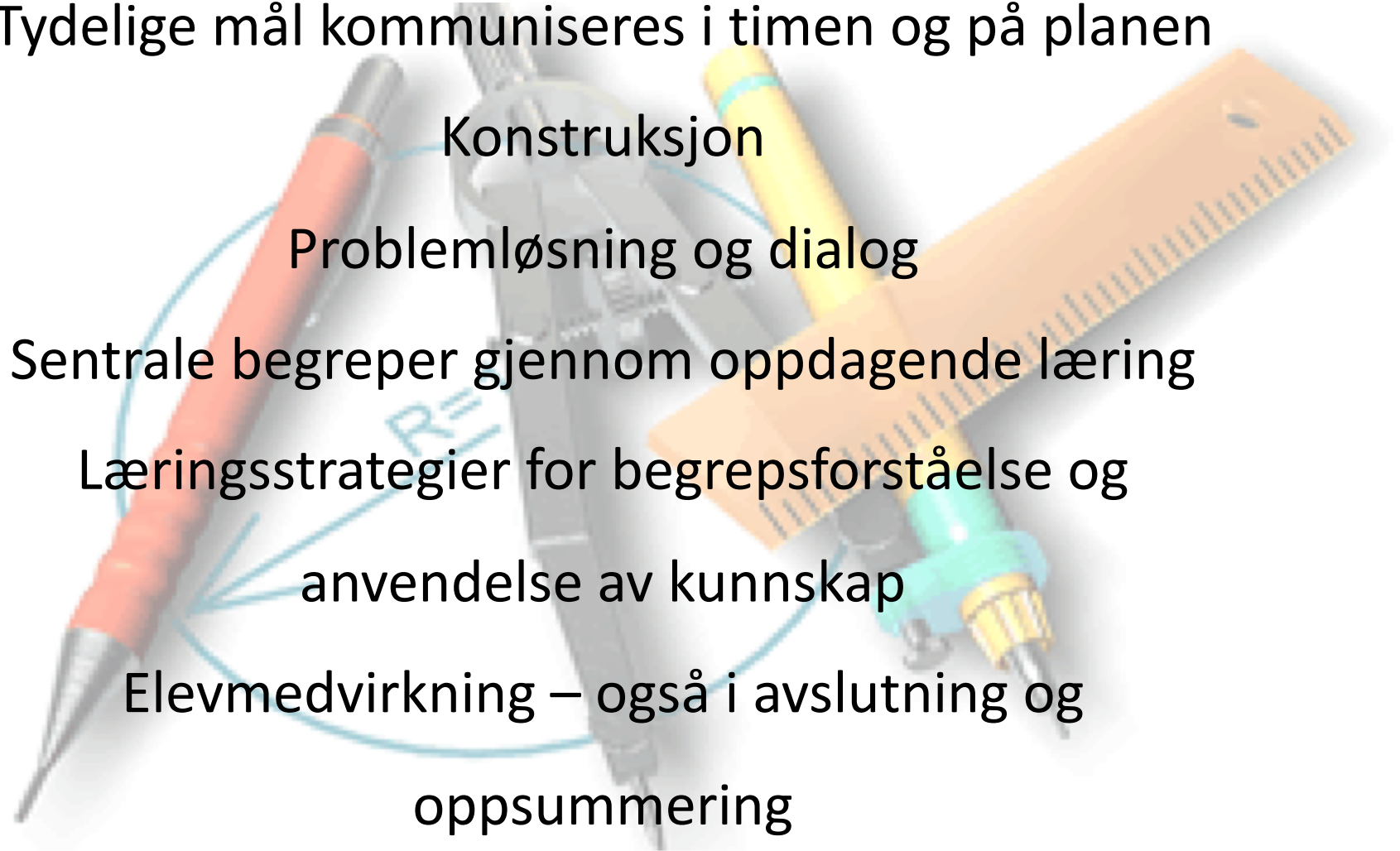
Sentrale begreper gjennom oppdagende læring

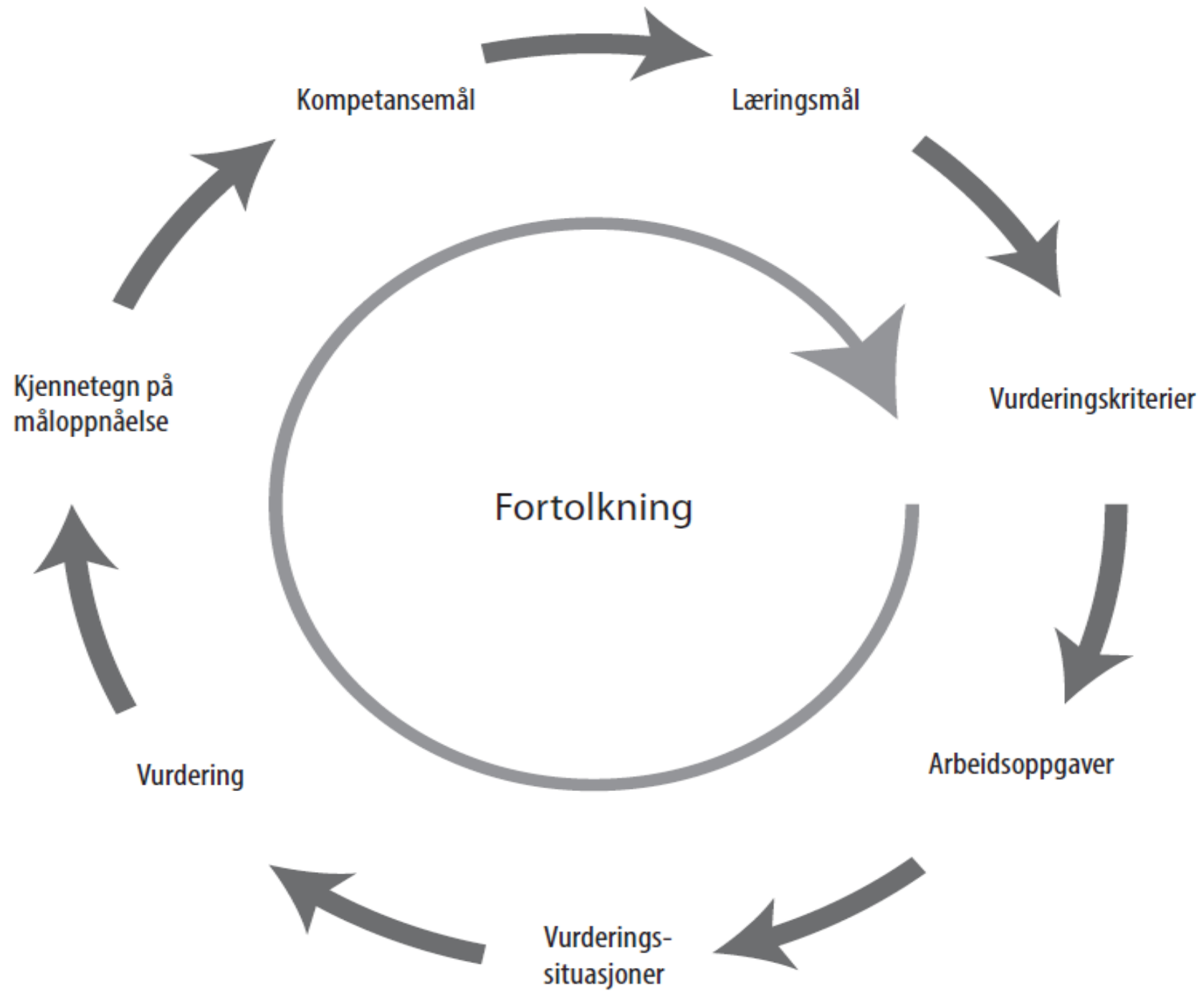
Læringsstrategier for begrepsforståelse og

anvendelse av kunnskap

Elevmedvirkning – også i avslutning og

oppsummering

Skoleledelsen

Systematisk arbeid over flere år

Forankring

Å være tett på

Nettverk

Vurderingsforskriften

- Forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem.
- Får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen.
- Får råd om hvordan de kan forbedre seg.
- Er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.

Styring,
ledelse og
ansvar

**Metoder og
praksiser**

Gyldighet og
pålitelighet

Formativ og
summativ

Feedback

Læringsmål og
kriterier

Metoder og praksiser

1. Oppgaver der elevene **velger mellom svaralternativer** (flervalgstester, quiz, innfylling)
2. **Skriveoppgaver** (som kan ha ulike kriterier for vurdering av kvalitet)
3. Oppgaver der elevene **utfører noe, demonstrerer sin ferdighet** eller **lager et produkt** (KRØ, K&H, språkfag mm.)
4. **Personlig kommunikasjon** der læreren lytter til eller snakker med eleven eller foreldrene

(Stiggins, i Fjørtoft og Sandvik, 2016, s. 23)

About 20 results (0.36 seconds)

Ukeplaner - Sanne skole Gran kommune

www.sanne.skole.no/01.htm?field&fid=143&sort... - Translate this page

Legg merke til at det er **ukeslutttest** hver fredag. Øv godt på norsk og engelske øveord. Dersom været er bra på fredag, blir det sopptår. Ukeplan uke 34, 6. og 7.

Vis alle - Sanne skole Gran kommune

www.sanne.skole.no/01.htm?field&fid=1265...2... - Translate this page

Legg merke til at det er **ukeslutttest** hver fredag. Øv godt på norsk og engelske øveord. Dersom været er bra på fredag, blir det sopptår. Ukeplan uke 34-2012.pdf

Læringsmiljøperm by Kari Kleven - issuu

https://issuu.com/drammensskolen/docs/drammen...pdf/_/243 - Translate this page

Ukeplan/Arbeidsplan **Ukeslutttest** Ukeoppsummering Lekse og lekseoppfølging MLG. Vår Oppsummering klassearbeid. Velge foreldrekontakter for ...

Læringsmiljøperm by Kari Kleven - issuu

https://issuu.com/drammensskolen/docs/drammen...pdf/_/244 - Translate this page

Aug 29, 2011 - Informasjon om målene for hvert fag, spesiell vekt på norsk, matematikk og engelsk Ukeplan/Arbeidsplan **Ukeslutttest** Ukeoppsummering Lekse ...

[PDF] Sosial plan - Munkerud skole - Oslo skolen

<https://osloskolen.no/.../sosial-plan-avd.-nordstrand.pdf> ▼ Translate this page

ukeplan/**ukeslutttest** og lekseoppfølging. • informasjon fra ledelsen; o Osloprøve i lesing. • mobbing og digital mobbing; o gutter /jenter ulikt. Kan f.eks bruke ...

[PDF] Lesing som grunnleggende ferdighet Lesing i alle ... - Bergen kommune

https://www.bergen.kommune.no/.../Ledersamling_skole__194777... ▼ Translate this page

Stasjonsplan for lesing. Bokstavhefte. Arbeidsplan. Gjennomgang av leselekse + arbeidsbok. **Ukeslutttest**. Liv Kjos og Anne Skaug. 17 ...

NEVER
WORK
harder
THAN your
students
& OTHER PRINCIPLES
OF GREAT TEACHING

Robyn R. Jackson

«Hverken tradisjonelle skoleprøver eller prosjektarbeid er dårlige løsninger i seg selv. Det er først når vi bruker dem ineffektivt at de blir et problem.»

[\(Jackson 2009: 130\)](#)

Styring,
ledelse og
ansvar

Metoder og
praksiser

Gyldighet og
pålitelighet

Formativ og
summativ

Feedback

Læringsmål og
kriterier

Timeplanene varierer fra uke til uke. Vi har delt inn i oddetalls- og partallsuker. Dette på grunn av to deling mellom enkelte fag på bestemte timer i løpet av en 14 dagers periode. Eksempel på dette kan være onsdager på 3 og 4 time. Her er det Mat og Helse på oddetallsuker(dvs. uke 1, 3, 5, 7 osv). Mens det er Musikk på partallsuker (dvs. uke 2, 4, 6, 8 osv.).

(informasjon på nettstedet til en ungdomsskole i Midt-Norge)

Ulike planleggingsperspektiver

kort perspektiv
(1-2 uker)

mellomlangt perspektiv
(2-8 uker)

langt perspektiv
(4-9 måneder)

Baklengs planlegging

Steg 1: Beskriv forventet læringsutbytte

bevis for kunnskaper, ferdigheter og forståelse

Steg 2: Bestem hvordan elevene skal dokumentere kompetansen og hvordan den skal vurderes

oppgaver og vurderingskriterier

Steg 3: Planlegg undervisningstimene

læringsaktiviteter, tekstutvalg, undervisning, filmer, klassebesøk osv.

(Wiggins og McTighe 2005)

Tema/Sentral idé
Hovedspørsmål
Læringsmål
VfL og VaL
Aktiviteter
Sentrale begreper

Tema: Stoffers byggesteiner og modeller (kap. 6 i Eureka 8)

Sentral idé: Å forstå partikkelmodellen (forskjellen på fast stoff, væske og gass)

Lærestoff: Eureka, s. 89 - 107

Varighet: 9-10 skoletimer

Hovedområde i LK 06:

- vurdere egenskaper til grunnstoffer og forbindelser ved bruk av periodesystemet
- undersøke og klassifisere rene stoffer og stoffblandinger etter løselighet i vann, brennbarhet og sure og basiske egenskaper
- formulere testbare hypoteser, planlegge og gjennomføre undersøkelser av dem og diskutere observasjoner og resultater i en rapport
- følge sikkerhetstiltak som er beskrevet i HMS-rutiner og risikovurderinger

I denne perioden skal du kunne:

- Forklare hva som er forskjellen på fast stoff, væske og gass
- Forklare forskjellen på atomer og molekyler
- Regne ut tetthet til noen gitte stoffer
- Forskjellen på kjemisk reaksjon og fysisk forandring
- Noen sentrale atomsymboler og vite hvilke stoffer de består av

Hvordan skal vi arbeide med temaet?

- Vise og lage modeller
- Forsøk
- Tavleundervisning
- Oppgaveløsning
- Nøkkelord

Vurdering:

- Rapport
- Uformell vurdering av labaktivitet og annen deltakelse i timene.
- Skriftlig prøve med karakter

Sentrale begreper:

- Fast stoff
- Partikkelbevegelse
- Partikkel
- Tetthet
- Temperaturendring
- Atom
- Molekyl
- Elektron
- Nøytron
- Proton
- Grunnstoff
- Kjemiske forbindelser
- Periodesystem
- Partikkelmodellen

Styring,
ledelse og
ansvar

Metoder og
praksiser

Gyldighet og
pålitelighet

**Formativ og
summativ**

Feedback

Læringsmål og
kriterier

Formativ og summativ vurdering

Summativ vurdering gjennomføres på slutten av et læringsforløp (et emne, halvår, skoleår) og har som primært formål å kategorisere prestasjonen til en elev

Formativ vurdering gjennomføres underveis i et læringsforløp og har ett eller flere formål:

- identifisere en elevs sterke og svake faglige sider
- støtte lærere i planlegging av videre undervisning
- støtte elevenes evne til å regulere egen læring
- revidere elevarbeid
- utvikle elevenes evne til å vurdere seg selv, og
- fremme autonomi og ansvar for læring hos eleven

Å mestre formativ vurdering

- Å finne ut hvor den lærende er i sin læring (diagnostisering)
- Å finne ut hva som skal til for å nå målene (målsetting)
- Å finne ut hva som skal til for å nå målene (planlegging og tiltak)

(Sadler, 1989, Wiliam & Thomson, 2007)

Hva er vårt datagrunnlag?

- Elevundersøkelsen
- Intervjuer med elever, lærere m.fl.
- Karakterresultater
- Løpende observasjoner
- Deltakelse på møter
- Medarbeidersamtaler
- Konkrete eksempler på elevprodukter
- Prosedyrer for saksbehandling, møter, større hendelser mm.

Hvordan justerer du din egen undervisning
basert på elevdata/diagnostisering?

Å mestre summativ vurdering

- Å kunne måle læringsutbytte
- Å kunne kategorisere eller klassifisere prestasjonen (sette karakter, tildele vitnemål osv)
- Å kunne velge en vurderingsform som gir et grovmasket helhetsinntrykk

Styring,
ledelse og
ansvar

Metoder og
praksiser

**Gyldighet og
pålitelighet**

Formativ og
summativ

Feedback

Læringsmål og
kriterier

Gyldighet og pålitelighet

Validitet og reliabilitet

1. Hva teller som læring i faget?
2. Hvordan kommer denne læringen til uttrykk hos elevene?
3. Hvordan tolker vi det elevene gir uttrykk for?

To hovedtrusler mot validitet

Vi tester for lite av målområdet som skal testes (underrepresentert konstrukt)

Eksempel: Elevene har lært om det politiske systemet i USA og får en gloseprøve med utvalgte ord og begrep.

Vi tester (bevisst eller ubevisst) noe annet enn det målområdet som skal testes (konstruktirrelevant varians)

Eksempel: Elevene skal forklare hvordan atommodellen fungerer og blir bedt om å skrive en leksikonartikkel (uten at de har blitt undervist i leksikonartiklers struktur, formål osv.).

Andre trusler mot kvalitet i vurdering

- Uklart formål med vurderingen
- Uklar avgrensning av hva som skal vurderes
- Uheldig oppsummering av delresultater
- Uklare grenser mellom karakterer
- Forenklet eller upresis tolkning av sluttresultater
- Uforutsette konsekvenser av vurderingen

(Stobart, 2009)

Reflekter over dagens situasjon på din skole

Hvilke bevis har vi på hva som fungerer ikke fungerer i dag?

Hva vet vi om hvordan elevene tenker og lærer?

Hva vet vi om forholdet mellom undervisning og læring i dag (validitet i vurderingsarbeidet)?